

Ўзбекистон adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САЊАТИ • Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqqan boshlagan • 2003-yil, 16 may • № 20 (3702)

КУЧ ВА ИРОДА, ГЎЗАЛИК ВА НАФОСАТ БАЙРАМИ

“Умид ниҳоллари” деб ном олган, ўқувчи ёшларни чиниқтириб, иродасини тоблайдиган бу кескин спорт мусобақалари уни-ўсиб келаётган сиз, ёш авлодимизни Ватанини ҳимоя қилишга, уни улуглаш, қудратига қудрат қўшишга, халқаро майдонларда унинг обрў ва нуфузини янада юксалтиришга қодир бўлган инсонлар этиб тарбиялашга хизмат қилиши шубҳасиз.

Президент Ислам КАРИМОВнинг мактаб ўқувчиларининг «УМИД НИҲОЛЛАРИ» спорт ўйинлари иштирокчиларига табридидан.

**Кўҳна ва навқирон
Хоразмда мамлакатимиз
мактаб ўқувчиларининг
“Умид ниҳоллари — 2003” спорт
ўйинлари финал босқичи
давом этаётир.**

Кунни кеча Бойсун туманида анъанавий “Бойсун баҳори” халқаро очиқ фольклор фестивали бошланди. “Бойсун баҳори” мамлакатимизда истиқлол йилларида бой тарихий-маънавий меросимиз, миллий анъаналар ва қадриятларимизни тиклаш борасида амалга оширилаётган улкан саяёҳат самарасидир. 2001 йили Бойсун ЮНЕСКО томонидан “Инсоният оғзаки ва маънавий мероси дурдонаси” сифатида эътироф этилгани бежиз эмас. У мана шундай эътирофга лойиқ топилган жаҳондаги ўн тўққиз манзилнинг бирига айланди.

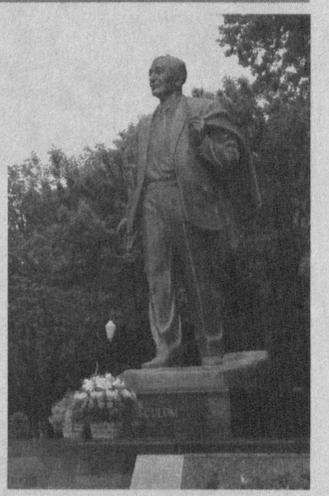
БОЙСУНДА ЯНА БАҲОР ТАРОНАЛАРИ

“Бойсунот” этно-фольклор бонда фестивалининг тантанали очилиш маросимида сўзга чиққан ЮНЕСКОнинг Ўзбекистондаги вакили Майкл Барри Лейн байрам қўнанишчиларини кутлар экан, ўзбек халқининг ноёб ва ранг-баранг оғзаки ижодида дунё миқёсда қизиқиб тобора ортиб бораётганини таъкидлади. Дарҳақиқат, фестивалда мамлакатимиздан ташқари Япония, Жанубий Корея, Франция, Тожикистон каби ўнга яқин давлатдан келган санъатшунос-фольклоршунослар, тарихчи-этнографлар иштирок этмоқда. Шундан сўнг “Бойсун”, Самарқанднинг “Қизилдоқ”, Хоразмнинг “Достон” каби фольклор-этнографик дасталари иштирокида катта байрам концерти берилди. Фестивал доирасида мамлакатимизнинг барча вилоятлари, Қорақалпоғистон Республикаси ва Тошкент шаҳридан келган фольклор-этнографик дасталар, бахши-оқинлар бир неча кун давомида халқимизнинг бой ва бетакор оғзаки ижоди намуналарини намойиш этиди. (ЎЗА)

XX аср ўзбек адабиётининг йирик намоёндаларидан бири, аллома шоиримиз Ғафур Ғулومнинг юз йиллиги мамлакатимизда кенг миқёсда нишонланмоқда. Шоир таваллуд толган 10 май кунни мамлакат пойтахтида бўлиб ўтган тантаналар эса ўз халқини беҳад севган улуг ижодкор даҳосига чинакам эҳтиромнинг тимсоли бўлди.

Эрта тондан пойтахтнинг Чилонзор туманидаги катта бог шоир муҳлислари, атоқли ижодкорлар, жамоатчилик намоёндалари билан гавжум бўлди. Бу сўлим гўшда шоирнинг улкан ҳайкали очирилишига бағишланган тадбирни Тошкент шаҳар ҳокими Рустам Шобабурхонов очди. Президент Ислам Каримовга сўз берилди.

— Бугун Ўзбекистонимизнинг маданий ва маънавий ҳаётида катта воқеа, — деди мамлакатимиз раҳбари. — Бугун халқимиз ўзининг севимли шоири, буюк адибимиз, академик Ғафур Ғулумнинг 100 йиллик таваллуд тўйини нишонламоқда. Домла Ғафур Ғулум шаҳси, хотира-си ва мероси ҳақида гапирганда, биз бу улуг инсонни, аввало, кенг, том маънода халқ шоири, деб қиёс этамиз, унинг ўлмас номи ва сўнмас ижоди

ШОИР ДАҲОСИГА ЭҲТИРОМ

олдида бosh эгамиз. Халқимизнинг асл табиати, теран маънавиятини, орзу-интилишларини ҳақиқий ўзбекона тил ва тафаккур билан ифода этган, адабиётимизнинг яқин тарихида камдан-кам топиладиган Ғафур Ғулумдай беназир ижодкор кўз ўнгимизда намён бўлади.

Ўз сиймосида халқни халқ, миллатни миллат қиладиган эзгу фазилат ва аломатларни муқаммас этган бу забардаст сўз санъаткори “Мен ўзбек шоириман, ўз халқимнинг тилиман”, деганида мулқлоқ ҳақ эди.

Ғафур Ғулумни биз, авваламбор, Ўзбекистонимизнинг табаррук тупроғини жон-дилидан севган, ўз тақдирини она юрт тақдирини билан чамбарчас боғлаган, бошига дўпписини дол қўйиб, жаҳонга бағрини кенг очиб, ўзининг оддий ва соддалиги, айна пайтада буюклиги билан ажралиб турадиган инсон сифатида тасаввур этамиз, дея таъкидлади Юртбошимиз.

Ғафур Ғулум ижодининг яна бир ажойиб қирраси — муқаддас Ватанимизни улуглашда, бепеён ўлкаимизнинг шаҳар ва қишлоқлари, тоғу тоғи ва дала-дашларда яшайдиган одамлар қалбига она юртга муҳаббат ва гурур-ифтихор уйғотишда, айнакиса, яққол кўринади.

Ўз халқининг шаъни ва обрўсини дунёга тараннум этишни, керак бўлса, уни ҳимоя қилишни дил амри, виждон иши деб билган Ғафур Ғулумнинг шўро давридаги турли таъйиқларга қарамай, “Қадим ўзбек халқисин, асл одам авлоди, Миср эҳромларидан тарихинг қариорқир”, дея баралла айтган сўзлари ҳар биримизнинг гуруримизга гурур, фаҳримизга фаҳр қўшади, албатта. **Давоми 3-бетда.**

ҚУЮНЧАК ГАЗЕТХОН ЁЗАДИ

Меъморчилик — шаҳарсозлик, иморатсозлик тушунчаларидан ҳам кенгдир. У шунчаки қурилиш ҳам эмас, балки бутун бошли фандан таркиб топган бўлиб, неча минг йиллик тарихни қамраб олган башариёт маданиятини ўзида ифодалади. Шунингдек, меъморчилик — санъат, ахлоқ, нафосат ва мафкура ҳамдир. Демак, шаҳарсозликда бу фаннинг зоҳирий ва ботиний қонуният-

ШАҲАР КЎРКИНИ АСРАЙЛИК

ларига пугур етказилмаса, уйғунлик ва мутаносиблик унсурлари ўрнига қўйилса, мукаммал ҳар бир кент ўз фуқаросининг руҳан ва маънан камол топишига хизмат қилаверади. Қомусий алломаимиз Абунаср Форобий шаҳар тузилишини инсон узларининг ўзаро боғланишларига бежиз ўшатмаган.

Бугун пойтахтимиз Тошкент жаҳоннинг йирик шаҳарлари силсиласида ўз нуфузига эга. Сўнгги йилларда меъморчиликда Шарқу Ғарб анъаналарини ўзида муқаммаллашган мухташам биналар қад ростлаб, шаҳримиз кўркига кўрк қўшди. Айтиш мумкинки, уларнинг барчаси Тошкентнинг азалий ландшафтига муштарак бир йўсинда барпо этилди.

Бадаз калом деганларидек, кўнглимдаги бир гапни айтмасам бўлмас. Агар шаҳар бўйлаб кезсангиз, жамоат биналари бўладими, ёки кўп қаватли тураржойлар бўладими, ёинки бошқа бир иншоот бўладими, уларга гоҳ бақамти, гоҳ қапиштириб турфа-туман дўқонлару қаҳвахоналар қуриб ташланаётганини кўрасиз. Кўп ҳолларда ана шу иккинчи даражали иморатларнинг мавжуд биналарга уйғун ва мутаносиб бўлиши ҳисобга олинмапти. Уларнинг меъморий тархи ҳам кўзни қувонтирмайди.

Тўғри, жамоат уловларининг бекатларида дўқонлар очиб одат тусига кирди. Аксарият дўқонларнинг дизайнича ечими меъморий талабларга жавоб беради. Аммо баъзи бир бекатлардаги дўқонлар беҳуш бўлиши билан бирга ташландик ҳолда эгасиз ётибди.

Бундай кўнгилсиз манзараларни бартараф этасэк, пойтахтимиз кўркин асраган бўлаемиз.

М. ИМОМОВ

“АКАДЕМИЯ” ҲАЁТИ

Ўзбекистон Ички ишлар вазирлиги академияси том маънода мустақиллик меваидир. Илгари бизнинг ёшларимизнинг бундай жойларда ўқишларини фақат орзу қилиш мумкин эди.

Пойтахтимиздаги Алишер Навоий номидаги мухташам санъат саройида тақдимот маросими бўлиб ўтган тўрт қисмли “Академия” видеофилминини томоша қилар экансиз, беихтиёр шундай фикр кўнглингиздан кечади.

Жиноятчилар қўлида ҳалок бўлган милиция ходимининг фарзандлари воёга етиб, ватанпарвар оталарига муносиб фарзанд бўлиш мақсадида ота касбини эгаллашни ният қилишади. Бу эзгу ният уларни милиция зобитларини тайёрлайдиган ўқув маскани — ака-

демия томон бошлайди.

Филм сценарийсини Ўзбекистон халқ ёзувчиси Тохир Малик ёзган, уни таникли санъаткор Мурод Ражабов суратга олган. Филмининг юзага келишида маҳоратли оператор Акмал Умарбе-

ЯНГИ ФИЛМ

ковнинг хизматлари катта.

Рихси Иброҳимова, Тургун Азизов, Эркин Комилов сингари таникли актёрлар билан биргаликда энгилни кино оламига кириб келаётган ёш истеъодлар филмда ўзларига юклатилган образларни ҳаётий талкин этишга ҳаракат қилишган.

Н.ЭРГАШЕВА

**Абдулла ОРИПОВ. Шоир юраги. — Т.: “Маънавият”
нашриёти, 2003**

**Мана, мен ўзбекман, қўлимда тугим
Ва барча аълолим битилган китоб.
Шунинг ичидадир борим ва йўғим,
Шунинг ичидадир мен учун офтоб.**

Абдулла Орипов
ШОИР ЮРАГИ

**Шарифа САЛИМОВА. Тонгга қасам (бадиалар) — Т.:
Ғафур Ғулум номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти**

Шарифа Салимова
ТОНГГА ҚАСАМ

**Тошпўлат АХМАД. Гавҳари жоним (шеърлар, газаллар,
қатралар, достон) — Т.: А.Қодирий номидаги халқ ме-
роси нашриёти, 2002**

Тошпўлат Ахмад
ГАВҲАРИ ЖОНИМ

Ушбу сатрлар Ўзбекистон Қаҳрамони, халқ шоири Абдулла Ориповнинг яқинда “Маънавият” нашриёти томонидан чоп этилган янги “Шоир юраги” номли тўпламидаги “Ўзбекистон” сарлавҳали шеърдан. “Шоир юраги” китобидан Абдулла Ориповнинг асосан кейинги уч-тўрт йилда ёзилган янги шеърлари ўрин олган.

Атоқли шоиримизнинг буюк Истиқлолнинг ҳаётбахш неъматларидан руҳ олган турфа мавзулардаги тафаккур дурлари шеърятимиз муҳлисига манзур бўлиши шубҳасиз.

“Тонгга қасам” тўплами уч бўлимдан таркиб толган. Бўлимларда шоирнинг асрий армонларидан тортиб, бугунги мунаваар кунлар умидларигача босиб ўтган йўли қаламга олинган ва булар барчаси Аёл қисмати орқали кўрсатиб берилган.

Таникли шоир Тошпўлат Ахмад янги шеър дostonларидан иборат “Гавҳари жоним” номли мажмуасига ўзи севган мавзу — она шаҳри Бухоро тарихига тақрор-тақрор муқоша таъди, ҳаёт ва замон, табиат ва ҳақиқат, муҳаббатнинг боқийлиги, эл-юрт истиқлоли, иймону эътиқоднинг устуворлиги, олижаноб инсоний туйғулар тўғрисида ўз қарашларини шеърини мисраларда тўлиб-тошиб баён этади. Тўпладан жой олган “Заъфарон нидолар” достони қатъон қисматдан ҳикоя қилса, ҳофиз ва шоҳ ҳақидаги асар илоҳий санъат шуъласининг асло ўчмаслигини тараннум этади.

САЙИЛГОҲЛАР ЧОРЛАЙДИ

Одамларнинг бўш вақтларини кўнглили ва мароқли ўтказишни ташкил этишда “Чилонзор тумани марказида жойлашган маданият ва истироҳат боғи фаолияти алоҳида диққатга сазовор. Боғ директори, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими Баҳодир СУЛТОНОВ билан суҳбатимиз мазкур маданият даргоҳининг бу йилги режалари хусусида бўлди.

— Баҳодир Тўхтамурадович! Боғ худудида аллома шоиримиз, академик Ғафур Ғулум таваллудининг 100 йиллиги муноса-

бати билан ҳайкал ўрнатилибди...

— Аллома шоиримиз тўйига бизнинг боғимиз ҳам катта ҳозирлик кўрди. Боғ худудида шоирнинг салобатли ҳайкали қад кўтарди. Бундан буюн Ғафур Ғулум ҳайкали атрофи турли тадбирлар, таникли шоир ва адиблар билан мароқли учрашувлар, шеърят кечалари ўтказиладиган кутлуг жойга айланган.

— Маълумки, 2003 йил “Обод маҳалла йили” деб эълон қилинган. Шу муносабат билан қандай режалар белгиланган?

— Биз маҳаллаларга бағишлаб ўтказиладиган турли тадбирлар, маросимлар, учрашувларга асосий эътиборни қаратдик. “Кексалар ҳаёти — ёшларга ибрат”, “Менинг фаҳрим” — менинг фаҳрим”, “Маҳалла болалари” деб номланувчи тадбирлар, шу байрамларимиз шулар жумласидандир.

Шунингдек, “Эъзоз давраси”, “Санъатимиз фаҳри”, “Барҳаёт сиймолар”, “Кўшиққа бахшида умр” деб аталувчи бадий-муסיқий анжуманлар катта ва ўрта ёшдаги кишилар учун мўлжалланган бўлса, “Биз навқирон ёшлар — Ватан таянчи”, “Дунё бахтга тўлар сиз билан”, “Чеккиш — умр заволи” каби тадбирлар, шу байрамлари юртимиз келажаги бўлмиш навқирон ўғил-қизларимизга аталган. “Хуш келдинг Наврўзи олам” умумхалқ сайли жуда файзли ўтди. Кулги кунига бағишланган “Кулган етар муродга” номли

кулги базмига ҳам кўплаб шинавандалар йиғилишди. Боғимизда ўтказиладиган “Хотира — муқаддас, қадр — савобдир”, “Барҳаёт сиймолар” хайрия тадбири ва бадий-муסיқий анжумани Хотира ва қадрлар кунига бағишланади. Бундан ташқари, республикамизда нишонланадиган бошқа байрамлар ва муборак саналар муносабати билан турли тадбирлар, халқ сайиллари ўтказишни режалаштирганмиз. Мамлакатимизда маънавият ва маърифат масалаларига муҳим эътибор қаратилмоқда. “Маънавият гулшани”, “Эъзоз давраси”, “Ақдодлар мероси — олтин мерос”, “Мозий сабоси — қалблар садоси” каби тадбирлар ёшларни она Ватанга, қадриятларимизга юксак ҳурмат руҳида тарбиялашга хизмат қилиши шубҳасиз. Бу йил “Маънавият гулшани” даврасининг “Санъатимиз фаҳри” тадбири Ўзбекистон халқ артисти Карим Зокировлар сулоласига бағишланади. “Эл эъзозлаган санъаткор”, “Сурнай сеҳри”, “Кўшиққа бахшида умр”, маданият ва истироҳат боғлари ишини янада тақомиллаштиришга бағишланган тадбирлар, муסיқий анжуманлар, “Танишинг, кўшиқ ижодкорлари” туркумидан ўтадиган кечалар санъат ва шеърят иштиёқмандларида қизиқиб уйғотилади, деб ўйлаймиз.

— Хуллас, “Обод маҳалла йили”да бағишладиган юмушларимиз бисёр, — дейди Баҳодир Султонов. — Боғимиз 26 апрел кунини бу йилги мавсумини бошлади. Белгиланган режаларни юксак даражада адо этиш учун бутун имкониятни ишга солдим. Бу ишларни баҳарида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси, Маданият ишлари вазирлиги, Тошкент шаҳар ва Чилонзор тумани ҳокимликлари, Тошкент шаҳар Маданият ишлари бosh бошқармаси, бошқа тегишли идоралар ва мутасадди ташкилотлар билан ҳамкорлик қилаялмиш. Токи боғимизга келган ҳар бир киши завққа тўлиб, ором олиб қайтсин.

Сўхбатдош: Солиҳ ЁҚУБОВ

БИЛДИРИШ

20 май, сешанба кўни соат 12:00 да Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университетини филология факультетида ёзувчи Ғулум Каримнинг “Сохибқирон ва аллома” тарихий қиссалар тўпламининг тақдимоти ва муҳокамаси бўлади. Барча қизиққанлар тақлиф этилади.

Автобусда кетатиб, тахминан 17-18 ёшлардаги икки талабанинг суҳбати кулогимга чалиниб қолди. Улардан бири: "Санъат музейида мум ҳайкаллари кўргазмаси бўлаётган экан. Гарри Поттер ҳам бормиш. Борсанми?" деса, иккинчиси: "Уша музей қаердалигини биласанми ўзи?" деб қолди. Маълум бўлишича, иккови ҳам музей қаерда жойлашганини билгимас экан. Аҳа, Санкт-Петербургда келган кўргазманя томоша қилгилари келибди-ю, шу ерда, Ташкентда яшаб, санъат музейи қаердалигини ва унда қандай экспонатлар борлиги билан қизиқишмабди-да.

Булар-ку, мактаб ўқувчилари. Хали талабалар, хатто зиёвлар орасида ҳам (оддий кишиларни қўйверинг) Санъат музейини кўрмаганлар қанча экан? Бу нима? Олдиндан оққан суевнинг қадри йўқми ёки ўзимиздаги ноёб осори атиқаларга, бебаҳо коллекцияларга белсандлиқми? Нима бўлганда ҳам, санъатга бундай муносабатни оқлаш қийин. Бунинг илдизлари қаерда? Ёшлар орасида музейларга, кутубхоналарга, умуман, санъат ва маданият даргоҳларига ўз ихтиёри билан борувчилар у қадар кўп эмаслигини қандай изохлаш мумкин?

Маданиятимиз жонқурларидан бири, Ўзбекистон давлат Санъат музейи директори Насиба ИБРОХИМОВА билан суҳбатимизни шу саволларга жавоб излашдан бошладик.

май ётган ноёб экспонатлар бор. Улар қачон намойиш этилади-ю, халқ уни қачон кўради? Шунда вақти-вақти билан турли кўргазмалар ташкил этиб, экспонатларни янгилаб туриш фикри туғилди. Қўзингиз тушган бўлса, биринчи қаватда миллий қолб асоблари кўргазмаси намойиш этиляпти. Бу созлар 85 йилдан буён энди кўргазмага қўйилди. Уларни машҳур уста Усмон Зуфаровнинг невараси, музейимизнинг бош муҳофизи Мирфайзи Усмонов шоғирди. Миллий рассомлик ва дизайн институтининг талабаси Бобур Мелиев билан биргалай таъмирлади.

Таъмирлаш — фаолиятимизнинг асосий йўналишидир. Таъмирловчи-усталар ўзимизда ишлашади. Кўнгилис воқеа бўлса ҳам аслаб ўтишга тўғри келади. Бундан бир йил муқаддам му-

маблаг ажратди. Биз бу имкониятдан унмил фойдаланишга ҳаракат қиламиз. Қолаверса, ўзимиз ҳам таниқли ижодкорларнинг асарлари асосида музейимизда кўргазмалар уюштирамиз ва ижара ҳақи ўрнинга улар энг яхши асарларидан битта ё иккитасини бизга қолдиришади.

Яқинда "Шарқ гули" хиссадорлик жамоаси тайёрлаган "Макканнинг тунги кўриниши" асарини сотиб олдик. Бу миллий каштачилик санъатининг тараққиётини кўрсатувчи асар. Шаҳноза Мўминованинг чинидан ишланган бебаҳо асарларидан "Хумо қуши" ҳамда "Воҳа" композицияси ва яна бир қанча ишларни сотиб олдик.

Давлат Божона қўмитаси билан ҳамкорлигимиз ҳам яхши натижалар беряпти. Судлар ҳўми билан мусодара қилинган асарлар ҳам музейимиз хазинасига қўшилди. Улар орасида XIII — XIV асрларга мансуб ноёб рус бутларидан тортиб, замондошларимиз ижодига мансуб рангтаъсир асарлар ҳам бор...

Дарҳақиқат, музейнинг ўзидя уюштирилган кўргазмалар ҳисобига ҳазина 50га яқин асар билан бойиган.

Шу ўринда музейнинг кадрлар тайёрлаш миллий дастурига қўшаётган хўссасига алоҳида тўхталиш жоиз. Бу ҳақда музей раҳбари шундай деди:

— Баддий академия тасарруфидаги олий ва ўрта махсус ўқув юрталари битирувчилари 7-8 ой музейда ишлаш, шу ерда диплом ёзиб, ўқини битиришади. Бу талабаларга музей ходимлари педагоглар билан баробар раҳбарлик қилишади. Диплом хўмоялари ҳам шу ерда ўтади. Масалан, республика рассомлик коллежининг 11 нафар талабаси — таъмирловчилар шу ерда диплом ишларини ёқлаб, ўз ишларини икки ой давомидя музейда намойиш этидилар. Ҳозир Миллий университетнинг роман-герман филологияси бакалавриятини тугатаётган қизимиз бор. Айни кўнларда у санъат тарихи бўйича ихтисослашми босқинчи ўтаёпти. Уқиб, ишлаётган ходимларимизга хар томонлама ёрдам беришга ҳаракат қиламиз. Музейимизнинг бой кутубхонаси бор. Янги чўққан адабиётлар билан мунтазам тўлдириб борамиз. Кутубхонамизда барча даврий нашрлар сақланади, соҳамизга оид барча газета-журналлар бор. Талаба — ходимларимиз улاردан бемалол фойдаланишади.

Шу ўринда бир нарсасга ҳайрон бўлам. Олий ва ўрта махсус ўқув юрталарида яхши мухассислар тайёрланади. Лекин қачон улар, қаерга кетишапти? Эҳтилом, шартнома билан ўқиганлар "пулни тўладим, бўвёи ўзимнинг ишим" деб ўйлашар. Хар ҳолда, битирувчиларнинг тақдирини билан қизиқиш, керак бўлса, ёрдам бериш лозим, деб ўйлайман.

— Насиба опа, музейда қанчадан-

қанча алломалар фаолият кўрсатишган. Ҳозир уларнинг қандай аънавалари давом этиляпти?

— Музейда директор бўлиб ишлаган Файзи Бойсовнинг хизматларини алоҳида таъкидлаш керак. У кишининг даврида таъмирлаш устохонаси очилиб, музей илмий кенгаши иш бошлаган. Бу одамнинг ишлари давом этирилиб, япон гравюра-сига оид каталог чоп қилинди, ўзбек инглиз, рус тилларида "Ўзбекистон давлат санъат музейи хазинасидан" номли ҳўжатли филм яратилди. Ўзбекистон ҳаво йўллари авиакўмпанияси билан ҳамкорликда 2003 йил тақвими чоп этилди. Ҳозир ҳаво йўллари самолётлари салонлари учун бўклет тайёрланяпти.

Музей захирасини бойитишга муносиб хисса қўшган биринчи директор аёл Шамсўрўй Ҳасанова ишлари давом этириляпти. Юртининг, касбининг фидойийи Самиг Абдуллаевнинг порлоқ руҳлари музейимизнинг деярли барча хоналаридя кезиб юради, десам мўблага бўлмайдй. У кишининг Светлана Манасяна, Мирфайзи Усмонов, Озодахон Олимжонна ва бошқа шоғирдлари бугун ўзлари устоз. Камола Нишанова, Асалхон Раҳматуллаева, Бобур Мелиев каби ходимларимиз устозлар ишончини оқлаш учун ҳаракат қилишапти. Шу ўринда музейшунос олимпиа Насифа Содикованинг хизматларини алоҳида таъкидлаш жоиз.

— Айтинг-чи, шунча машаққатли меҳнатлар вазизга тўпланган хазинани сақлаш, авлодларга етказиши

масаласи қандай ҳал қилиняпти?

— Албатта, биз ноёб осори атиқаларни иложи борича зарур шарт-шароитларда сақлашга ҳаракат қиламиз. Бироқ шуниси борки, бу бйно лойихаланяётган вақтда рангтаъсир асарларнинг сақланиши муқаддас бўлади. Бундай асарлар ер остида эмас, ер устида, куруқ жойда сақланиши керак. Аҳа эмас, музейимиз учун янги захиралар қўрилса...

НАФОСАТ ҲАЙРАТИ

нинг доврўғини эшитиб, қидириб топиб келишади. Афсуски, ўзимизнинг одамлар музейининг қаерда жойлашганини телефон орқали сўраб қолишади. Асида бу ерда қўришга арзийдиган нарсалар йстаганча топилади. Ахир, музейимизда 50 мингдан ортиқ осори атиқалар сақланади, экспозициялар эса янгилади. Шундай ноёб асарлар борки, жаҳоннинг кўпгина музейлари бундай топиламаларга ҳавас билан қарайди.

Хар йили Наврўз ва Мустақиллик байрамларида ҳазинамиздаги анчадан буён намойиш қилинмаган асарларни кўргазмага қўямиз. Шундай кўргазмалардан бирида шакл жиҳатидан ноёб бир буюмин намойиш этидик. Хатто шу музейда неча йиллардан буён ишлаб келаётган баъзи ҳодимлар ҳам унинг нимаиҳиссини айтиб беришолмади.

Насиба опа бош муҳофиз Мирфайзи Усмоновдан ўша буюмин келтиришини илтимос қилдилар. Чармдан ишланган, бандли, атрофи ипак билан сўзана шаклида беэаб чиқилган, боғичли, суммага ўхшаш буюмин кўрб хайрон қолдим. Бир томони текис, ясси бўлгани ҳолда, иккинчи томони юмалоқ шаклда бўртиб чўққан ва атрофи белбоғ билан тортиб боғланади. Ниҳоятда дид билан, нарис тайёрланган бу буюм XIX аср бошлариға тааллуқли чинчиқол экан.

— Қўярсизми, — дейди Насиба опа, — ота-боболаримиз қанчалар маданиятга бўлишган. Улар узоқ юрталарга сафар қилганда оқлатганиш учун ўзлари билан чинни идишлар — коса ва пиёларлар олиб юришган. Шу мақсадда қаттақичик чарм халталар тикилиб, улар тўқалда олиб юришга мослаштирилган. Ганновер шаҳрида ўтган халқаро "ЭКС-ПО — 2000" кўргазмасида намойиш этилган бу экспонат кўплаб томошабинларни лол қолдирди.

Бундай ноёб ёдгорликларни, буюк асарларнинг асл нусхаларидан қанчасини бағрида яшириб ётибди музей. Хар бирининг номи ва ишланган даврининг ўзинёк кўп нарсалардан дарак беради. "Аёл портрети" (Питтер Лелли, 1664.), "Ойлавий портрет" (К.Маковский, 1882.), "Қўлида мева ушлаган қиз" (А.Тиранов, XIX аср), "Тошкентдаги Беглар-Беги мадрасаси олдидаги масжид" (Р.Зоммер, 1892.), "Амур ва Психея" (Ф.Жерар, 1770 — 1837), "Олма ушлаган Венера" (Тамози Соллари, 1874.), "Оналик ўйлар" (Р.Аҳмедов, 1956.), "Х.Носирова Ширин ролида" (Ч.Аҳмамов, 1973.), XVIII, XIX, XX асрларға тааллуқли папалар, сўзана нарлар, ёғоч ўймакорлиги ишлари, эрэмизнинг бошлариға тааллуқли Сурхондарёдан (Холчаён) топилган хайкаллар... Эҳ-еҳ, бу каби нодир буюмларнинг санаб, санаюйға етиш мушкул. Санъат музейи — тафаккур дурдоналари йигилган маскан.

Маълумки, Насиба Иброҳимова маданиятимизнинг турли жабҳаларида 40 йилдан ортиқ самарали фаолият кўрсатиб, мазкур музейда ишлаётган орти йилдан ошди. Биз у кишидан музейдаги фаолиятини қай тариқа бошлаганини сўрадик:

— Бир пайтлар худди шу музейнинг ўзидан 20 йил давомидя курсатувар олиб борганман. Орадан шунча фурсат ўтиб, ишға келсам, ўша пайтда нима қаерда турган бўлса, шундайлиғича турибди.

"Наҳотки шунча вақт ўтса ҳам, буюмларнинг жойи ўзгармади?" десади, "Ахир, бу — музей-ку", деган жавобини эшитдим. Ўзимча ўйладим: музей хазинасида хали қанчадан-қанча кўрсатил-

зейимиз залларидан рус мусавирларининг бешта асари ўйрилганганди. Маъмурий органларнинг тезкор ҳаракати тўғрисибу бу асарлар топилиб, музейға қайтарилди. Уларни таъмирлаш учун Маданият ишлари вазирлиги 12 ярим миллион сўм маблаг ажратди. Ҳозир шу йш амалга оширилмоқда.

— Музей хазинасидаги ноёб асарларни чет элларда ҳам намойиш этиш орқали миллий бойликларимизни тарғиб этиш хўсусида ҳам сўзлаб берсангиз.

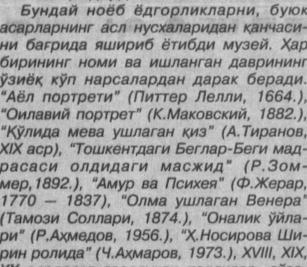
— Президентимизнинг 1994 ҳамда 1998 йилларда чиққан музейларға доир Фармонлари ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ишимизда жонланиш рўй беришига сабаб бўлди. Экспонатларимиз кейинги 5-6 йил ичида кўп чет давлатларда намойиш этилди. Айниқса, Япония ва Германия давлатлари билан ўзвэй равишда кўргазмалар алмашмади. Япония хатто моддий жиҳатдан кўплаб-қувватлаш маносида музейимизға 38,8 минг япон иени ажратди.

Шу кўнчага АКШ, Германия, Япония, Франция каби давлатларда миллиматимиз бойлиги бўлган осори антиқалар намойиш этилди. Апрель ойида АКШдаги Ўзбекистон элчихонасида "Ўзбекистон музейлари бойлиги" туркумидан гилмадўзлик санъатига бағишланган кўргазма намойиш этилди. Кўргазма давомидя гилмадўзлик санъатининг ривожланиши ва тараққиётига бағишланган конференция ўтказилиб, маърузалар қўйилди.

У ерда бизнинг музейдан ташқари Ўзбекистон тарихи давлат музейи, Нукус ва Самарқанд музейларининг гилламлари ҳам қўйилган бўлиб, кўргазма ми музейимизнинг илмий ишлар бўйича раҳбар ўринбосари Светлана Манасян бошчилигидаги санъатшунослар гуруҳи намойиш этиди. Бундан буён ҳам чет элларда кўргазмалар ташкил этиб бориш ўзлуксиз давом этади.

— Музейлар хазинаси янги экспонатлар хўсбига бойиб, хазинаси тўлиб бораверди. Сизларда бу иш қандай йўлга қўйилган?

— Илгари фондлар музей илмий ходимларнинг экспедицияларда топган асарлари, осори атиқалари хўсбига бойиб борарди. Ҳозир бунинг имкони йўқ. Лекин Маданият ишлари вазирлиғини ноёб буюмларни йиғишимиз учун

қўилди. У ерда бизнинг музейдан ташқари Ўзбекистон тарихи давлат музейи, Нукус ва Самарқанд музейларининг гилламлари ҳам қўйилган бўлиб, кўргазма ми музейимизнинг илмий ишлар бўйича раҳбар ўринбосари Светлана Манасян бошчилигидаги санъатшунослар гуруҳи намойиш этиди. Бундан буён ҳам чет элларда кўргазмалар ташкил этиб бориш ўзлуксиз давом этади.

— Музейлар хазинаси янги экспонатлар хўсбига бойиб, хазинаси тўлиб бораверди. Сизларда бу иш қандай йўлга қўйилган?

— Илгари фондлар музей илмий ходимларнинг экспедицияларда топган асарлари, осори атиқалари хўсбига бойиб борарди. Ҳозир бунинг имкони йўқ. Лекин Маданият ишлари вазирлиғини ноёб буюмларни йиғишимиз учун

қўилди. У ерда бизнинг музейдан ташқари Ўзбекистон тарихи давлат музейи, Нукус ва Самарқанд музейларининг гилламлари ҳам қўйилган бўлиб, кўргазма ми музейимизнинг илмий ишлар бўйича раҳбар ўринбосари Светлана Манасян бошчилигидаги санъатшунослар гуруҳи намойиш этиди. Бундан буён ҳам чет элларда кўргазмалар ташкил этиб бориш ўзлуксиз давом этади.

қўилди. У ерда бизнинг музейдан ташқари Ўзбекистон тарихи давлат музейи, Нукус ва Самарқанд музейларининг гилламлари ҳам қўйилган бўлиб, кўргазма ми музейимизнинг илмий ишлар бўйича раҳбар ўринбосари Светлана Манасян бошчилигидаги санъатшунослар гуруҳи намойиш этиди. Бундан буён ҳам чет элларда кўргазмалар ташкил этиб бориш ўзлуксиз давом этади.

қўилди. У ерда бизнинг музейдан ташқари Ўзбекистон тарихи давлат музейи, Нукус ва Самарқанд музейларининг гилламлари ҳам қўйилган бўлиб, кўргазма ми музейимизнинг илмий ишлар бўйича раҳбар ўринбосари Светлана Манасян бошчилигидаги санъатшунослар гуруҳи намойиш этиди. Бундан буён ҳам чет элларда кўргазмалар ташкил этиб бориш ўзлуксиз давом этади.

қўилди. У ерда бизнинг музейдан ташқари Ўзбекистон тарихи давлат музейи, Нукус ва Самарқанд музейларининг гилламлари ҳам қўйилган бўлиб, кўргазма ми музейимизнинг илмий ишлар бўйича раҳбар ўринбосари Светлана Манасян бошчилигидаги санъатшунослар гуруҳи намойиш этиди. Бундан буён ҳам чет элларда кўргазмалар ташкил этиб бориш ўзлуксиз давом этади.

қўилди. У ерда бизнинг музейдан ташқари Ўзбекистон тарихи давлат музейи, Нукус ва Самарқанд музейларининг гилламлари ҳам қўйилган бўлиб, кўргазма ми музейимизнинг илмий ишлар бўйича раҳбар ўринбосари Светлана Манасян бошчилигидаги санъатшунослар гуруҳи намойиш этиди. Бундан буён ҳам чет элларда кўргазмалар ташкил этиб бориш ўзлуксиз давом этади.

қўилди. У ерда бизнинг музейдан ташқари Ўзбекистон тарихи давлат музейи, Нукус ва Самарқанд музейларининг гилламлари ҳам қўйилган бўлиб, кўргазма ми музейимизнинг илмий ишлар бўйича раҳбар ўринбосари Светлана Манасян бошчилигидаги санъатшунослар гуруҳи намойиш этиди. Бундан буён ҳам чет элларда кўргазмалар ташкил этиб бориш ўзлуксиз давом этади.

қўилди. У ерда бизнинг музейдан ташқари Ўзбекистон тарихи давлат музейи, Нукус ва Самарқанд музейларининг гилламлари ҳам қўйилган бўлиб, кўргазма ми музейимизнинг илмий ишлар бўйича раҳбар ўринбосари Светлана Манасян бошчилигидаги санъатшунослар гуруҳи намойиш этиди. Бундан буён ҳам чет элларда кўргазмалар ташкил этиб бориш ўзлуксиз давом этади.

ЯХШИЛАР ЧИРОғИ ўЧМАЙДИ

...Самарқанд радиоси ва телевидениеси ўз эшиттиришлари ва курсатуварини бир охандраб қўй билан бошлайди. Бу дилбар мусикнинг муаллифи Шарифжон Акрамов бўлиб, унинг "Жон, Самарқанд" қўшиғи бошланишида янғаридиган тарона эканлигини кўпчилик билмаслиғи мумкин. Шарифжон Акрамов илм-фан, маданият, адабиётнинг ўчоғи бўлган Самарқанднинг катта маънавият-маърифат муҳитида камолга етди. Ўзбекистон ва Тожикистонда мақом ижрочилиғи маҳоратини муқаммал эғлаган санъаткор сифатида танилди. Унинг санъатда ўз ўрнини топишида атоқли ўзбек ва тожик композиторлари, режиссёр ва драматургларнинг хизматлари катта бўлди. Нарзиқул Хасанов, Дони Зоқиров, Толибжон Содиков, Исҳор Оқиллов, Рафзал Толмасов, Самад Гани, Асрор Жўраев, Воҳид Абдуллаев каби устоз санъаткорлардан сабоқ олди, ижодий ҳамкорлик қилди.

Муסיқа, вокал, айниқса, мумтоз мақом ижрочилиғида ёшлар орасида Шарифжон Акрамов устоз Ҳожи Абдулло Абдурашодовнинг ҳақиқий шоғирди сифатида эътироф этилганлиғи санъат шинавандаларига яхши маълум. Етук созанда бўлиб етишган Ш.Акрамов актёрлик истеъдодини ҳам синаб кўрди. "Тоҳир ва Зўҳра" спектаклида (1940) Тоҳир ролини маҳорат билан ижро этиб, томошабинлар муҳаббатини қозонди. "Фарҳод ва Ширин" асарида Фарҳод, "Гулсара"да (1941) Қодир, "Нурхон"да (1948) Хайдар сиймонларини, "Дилором" ва "Фидойи" операларида Улғўжхў ва Едгорбек образларини сахнага олиб чиқди. Шарифжон Акрамов бастакор сифатида қатор халқчил, ҳаётий спектаклар яратилишиға муносиб хисса қўшди. Айниқса, бастакорнинг самарқандлик драматурги Исmoil Акрам билан ижодий ҳамкорлиғи ўз самарасини берди. "Тадбир", "Адолат" каби сахна асарлари яратилиб, ҳам бастакорға, ҳам драматургға шўҳрат келтирди. Драматург Тўйғунинг "Муҳаббат" комедиясига басталанган тароналари ҳам Ш.Акрамов ижодига ажралиб туради. Самарқанд ва Жиззахда шахар ва вилоят театрларининг қанчалар раҳбари

сифатида эл-юрт хўрматини қозонди. Мен Самарқандда таълим олиб, вилоят газетаси — "Зарфшон"да хизмат қилган пайтларимда бу маърифат ва маънавият масканида рўй бераётган воқеа-ҳодисалар ва ижодий жараянлардан яхши хабардор эдим. Исmoil Акрам, Солижон Исmoilзода, Самад Гани, Душан Файзийлар қаламиға мансуб асарларнинг сахнада ўз ўрнини топишида Шарифжон Акрамовнинг хизматлари бекиёсди. Нозиктаёб, табиатин хўш-февъл, кенг истейлод соҳибки, ҳамтар, дилқас инсон билан ҳамнафас, ҳамфикр бўлганимдан фахрланаман.

Ундан ортиқ муסיқили драма асарларига муסיқа ёзган, тарихий ва замонавий мавзуларда 80 га яқин куй ва қўшиқлар яратган ижодкор томошабинлар қалбини забт этди. Ўзбекистон ва Тожикистон радиолари олтин хазинаси ҳақи олган мумтоз қўшиқлар, мақом шўббалари, замонавий қўшиқлар Шарифжон Акрамовнинг бой меросидан далолат бериб туради.

Миллий театр ва муסיқа санъатиға баракали хисса қўшган Ш.Акрамов тирик бўлганда, муборак тўқсон ёшға кирган бўлар эди. Унинг меҳнатлари муносиб тақдирланиб, "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими", "Халқ маорифи аълочи" унвонлари билан муқофотланган. Самарқанд шаҳридаги 10-муסיқа мактаби санъаткор номи билан аталган.

Қўшиқ, куй, шерь кирган хонадонда меҳр ва қадр яшайди, чироқ ҳеч қачон ўчмайди. Халқ севган санъаткорнинг номи дилларда барҳаёт.

Нормурод НАРЗУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон халқ шoirи

БИР ТИШЛАМ ОЛМА ҲАҚИ

Еш йилгит ҳўрликдан ўтўвни аривда оқиб келаётган қўрғонни олман тутиб олиб, бир тишлам олдй. Кейин бу олма биронинчи эканлигини, эгасини риз қилиб ейиш лозимлигини эслаб қолди ва олма оқиб келган ҳўрғонни ислаб топди. Олма эгасидан ўзи еган бир тишлам олман "ҳўрлик этиб беришим" сўради.

Инсоним қомилдик, бу воқеани ўқитиш ақсар ёшлар: "Ҳа, эшди, рўксатиб бир тишлам, хатто бутун олманг эса епти-да. Шунга шўрғоми?" дейишлари турган гап. Сабоби, улар алданган ота-оналари ўзлари ишлаётган жойдан ниманидир "ушириб" келишларини ўрганиб қолган. Ҳ бўлмаса, ўзлари болаликдан қўшиқнинг олмасидан сўроқсиз олиб ейишни ор деб

Бир тишлам олма ҳақи билдирмаган. Очигини айтганда, ота-боболаримиздан қолган урф-одатларни, қадриятларини ёшларимиз яхши билмишайми.

Вансёрбин, имон-эъқида, виждан, ҳилоғлик, поклик каби фазилатларнинг асл илдизлари, инсонни инсон қўлуқини аса муҳаббатларини ҳақида ҳўрроқ ўйлаб қўришга ундагани сўз асарларига эҳтиёж бугун ҳўр қўрғондан юзга. Қомиллик сарни атувни йўнаниш асосий йўналишларидан бири ҳам маънавияттир. Шу маънода Ўзбекистон Республикаси Президентини ҳўрўрлаш Давлат ва жамият қўриқлиши академиксини таъабубсин билиб тайёрлаш, томошабинлар ҳўрғонга ҳўрлик этишган "Қўрғонни олма" (Эркин Хўшвақтов асари) спектакли ижодкорларини тарбиялаш лозим. Асар премьерани қўришга гушўрор олқўшлар ҳам спектакл ютуқидан далолат.

Режиссёр Мунаввара Абдуллоева Дилбар Икромова, Саида Рахметова, Собиржон Отоқонов, Мадина Мухомедова, Азиз Қўдров каби ақсарлардан иборат яхши бир ансамбл тузишга муваффақ бўлган. Асар ютуқидя, шўбҳадаси, сарҳалаштирувчи рассом Шўҳрат Абдулқалимов, рақсдашлари саҳнаға қўйган Сейвлин Ташурева, пародист Умида Маҳаммадовларнинг хизмати бор. Фой муаллифи ва маҳсулоти — Ҳўжа Аббос Ўғли.

Г.УМАРОВА

ДИЛГА ЯҚИН ҚИЁФАЛАР

Ашур Мухаммад Мамасолиев асли маҳобатли рангтаъсир йўналишида иш бошлаган бўлса-да, ҳозирги кўнда уста кулол сифатида кўплаб бастакор ижод намуналари яратётган санъаткордир. Айниқса, турли шарқона ўйинчоқлар, сюжетли композициялар яратиш борасидаги изланишлари эътиборга молик. Унинг кулолчиликка жиҳдий иқлос қўйишиға туш сабаб бўлган. Тушида Бухоро кулолчилик мактабининг етук вакиллари билан бири, ўйинчоқлар устаси Ҳамро биби расомға иқиб бир табассум ҳўда этади. Шунда расом унинг ёниға бориб, ишиға разм

дида ҳам туш тасвири намойён бўлиб, бирин-кетин ажабтовор ўйинчоқлар, мавзули композициялар уйғулға кела бошлайди.

Кейинчилик расом Ҳамро биби қабрини зиёрат қилади, бутун кулолчулар устози Саид Амир Мирқулло мақбарасида ҳам бўлиб, пири устоздан руҳий мадад олади. Шу тариқа унинг кўнли равшанлашди, кулолчиликнинг сехрли оламиға бутун вужуди билан шўнчиб кетади.

Ашур Мухаммад хар бир жой лойини таркиби, хўсусиятларини, ўзига хос томонларини ҳис қилади, фарқлай билди. Масалан, Риштон лойи қизғиш бўлишини, Бухоронинг лойи оқ рангда пишшини тушунгани учун ҳам ишларини шу хўсусиятларидан келиб чиқиб ясади.

Нақибандий қадимжоларини, Ғиждувоний қабрини зиёрат қилиш Ашур Мухаммадни тарикат оламиш чўқурқоқ тушунишға, билишиға ундади. У азалий қадриятларимиз, аждодларимизнинг турмуш тарзлари, урф-одатларини, кийим-кечакларини тақинчоқларини ўрганишға, улардаги маноларни илғашға ҳаракат қилди. Қадимий халқ амалий санъати на-

ҲУНАРДАН УНАР

лар устози Саид Амир Мирқулло мақбарасида ҳам бўлиб, пири устоздан руҳий мадад олади. Шу тариқа унинг кўнли равшанлашди, кулолчиликнинг сехрли оламиға бутун вужуди билан шўнчиб кетади.

Ашур Мухаммад хар бир жой лойини таркиби, хўсусиятларини, ўзига хос томонларини ҳис қилади, фарқлай билди. Масалан, Риштон лойи қизғиш бўлишини, Бухоронинг лойи оқ рангда пишшини тушунгани учун ҳам ишларини шу хўсусиятларидан келиб чиқиб ясади.

Нақибандий қадимжоларини, Ғиждувоний қабрини зиёрат қилиш Ашур Мухаммадни тарикат оламиш чўқурқоқ тушунишға, билишиға ундади. У азалий қадриятларимиз, аждодларимизнинг турмуш тарзлари, урф-одатларини, кийим-кечакларини тақинчоқларини ўрганишға, улардаги маноларни илғашға ҳаракат қилди. Қадимий халқ амалий санъати на-

МУНАРАНИ УНАР

муналари унга кўп нарсa берди. Зеро, уларда оддий кишилар руҳияти, уларнинг оруз-умидлари, нафис дид-фаросатлари, ақл-заковатлари яширинганини Ашур Мухаммад яхши тушунарди.

Рассомни кулолчиликда лол қолдирган яна бир жиҳат шу эдики, буюмлар гузаллик, нафосат намунаси, санъат асари бўлиши билан бириға, кундалик турмуш учун кераклик жиҳоз, фойдаланиш учун мўлжалланган зарур нарсa ҳам эди. Айтайлик, гултувақ, қўза, лаган, коса, пиёларлар, ўйинчоқлар... буларнинг бари амалиётимиз учун керак. Демак, кулол айни дамда ҳам санъаткор, ҳам махсулот ишлаб чиқарувчи.

А.Мамасолиевнинг ижодий изланишлари илмий асосға эга эканлиғи билан ҳам диққатни тортади. Бу жиҳатдан унинг "Бухоронинг эслаш" композицияси ўзига хос. Унда Бухорозода характерли обидлар ва биноларнинг унсурлари асосида уларнинг архитектура ёдгорлиғи сифатидаги жи-

ЖУРНАЛЛАРНИ ВАҚАНГАНА...

Журналнинг навбатаги сони юртимизда Наврўз байрамининг ўтказилиши ҳақидаги гузал суратлар, Юрбошимизнинг Наврўз бағишланган тантанали маросимдаги таъриқ сўзи билан очилди.

Халқаро театр кўни муносабати билан ёзилган Н.Маҳаммадовнинг мақоласи Санкт-Петербургда ўтган бешинчи халқаро театр фестивали ва республика Ёшлар театрининг иштироки ҳақида. Театршунос Ҳамид Икромов 60 ёшға тўлиши муносабати билан тўйхат берилган.

Журнал вилоятларда фаолият кўрсатяган санъаткорлар ижодига мунта

Гулчехра ЖҰРАЕВА

ГУНЧАЛАР ДИДИДА ЭЗГУ БИР ХАЁД...

КЕЛ...

Келин бўлиб келсанг агар,
Ширин юзли кел.
Тилларида қанду шакар,
Ширин сўзли кел.
Кўнгилларга ёқай десанг,
Шаффоф қулиб кел.
Меҳр чўғин ёқай десанг,
Инсоф қилиб кел.
Тотув ҳаёт машаласин
Балад ушлаб кел.
Гоҳи турмуш машамасин
Тинида тишлаб кел.
Ёлгон сўзлаб чалгимга ёр,
“Жанг”ни ташлаб кел.
Адолатда саодат бор,
Бахтни бошлаб кел.
Тил ўстирма, дилни ўстир,
Иймон ила кел.
Билким, барча сенга дўстдир,
Паймон ила кел.
Сен аёллик бурчини хор
Этмас бўлиб кел.
Бир умрга тошиб қарор,
Кетмас бўлиб кел...

БАҲОР КЕЛАВЕРАР...

(Устозни эслаб)

Гулдаста кўтариб келмоқда баҳор,
Биламан, кимнидир соғиниб, элқаб.
Гунчалар дилида маънос ҳаёл бор,
Тонгда кўшбодга берали сўзлаб...

Ўрик гулларига тушди назарим,
Опоқ ўйларимда уйғонди ул зот.
Кўёнинг қизлари — бир жуфт газалим,
Бир кунда кўз очган икки паризод:

Бири — Зулфиядир, бири — Навбахор,
Икки дўст ва шердош, икки фаришта.
Бу икки неъматда бир кашфиёт бор
Инсонлар қалбини обод эттишда.

Йиллар ўтар ойдек, баҳор олдида,
Гузаллик яратмоқ — боқийлик бахти!
Ҳар кунни ганимат биллиб олдидан
Тириklar ҳақида ўйламоқ вақти...

БУГУН ЯНА ЗЕБОСАН...

Бир хил хонатлас кийиб чикардик дала, кирга,
Камалакдан жамалак тақардик, баҳор, бирга.
Шалоланинг кетидан кува-кува етмасдик,
Иккимизни талашиб қушлар нари кетмасди...

Бугун яна Зебосан, атлас қўйлак кийибсан,
Бошинга оқ, нофармон пешонабанд илибсан.

Менинг эса қўйлагим гуллари кетди ўчиб,
Гулшаним гунафшаси қизимга ўтди кўчиб.

Энди сенга дугона менинг қирққоқил қизим,
Атир нафасинг билан чаяди ҳар тонг юзим.

Балки шундан булбуллар адаштирар баҳорга,
Ширин газаллар айтиб чакиради наҳорда,

У ўтганда суратга олиб қолар чечаклар,
У ўтганда райҳонга айланади печаклар.

Баҳоримни баҳорга қўшиб қизимга бердим,
Бугун саодат тилаб турфа гулдаста тердим.

Энди менга ярашмас сен кийган шўх хонатлас,
Аммо қалбимдан эса ёшлик ҳаваси кетмас.

БОР ЭДИ...

Сайёр хотириасица

У кеча бор эди, бугун эса йўқ,
“Қалб ҳарорати” армонга инди.
У кеча бор эди, бугун эса йўқ
“Денгиздан томчилар” томчилаб тинди...
У кеча бор эди, ёриб фалакни
“Хулжар”га қўшилди бўлиб бир юлдуз...

“Мусаффо фасл”га шайдо юракни

Жаннат боғларига бошлади Наврўз.
Опоқ қайинларга битиб қасида
Осмоний ҳаёллар ҳаёлда қолди.
Аммо “Фидоингман” дея аслида
Тимсолни она юрт ўзбекдан олди.

У кеча бор эди, оташин туйғу —
Муҳаббат оламин мажнун ошиғи.
“Ишқ ва рашқ” ўтида нафас олар у,
Соғиниб тинглайди “Умр қўшиғин”.

У кеча бор эди, саф-саф китоби
Инсонлар қалбига бергучи сайқал.
“Бошсиз ҳайкал”нинг ҳар битта боби
Шоирга қўйиндир тош бошли ҳайкал!

(Шаҳло шеъри)

Сени кутдим, яна кутарман,
Керак бўлса ҳаётим қалар.
Менга фақат битта сўзни айт,
“Келдим” дея қачон айтурсан,
Васл онига айланур узр.

Берк кўчанга кирибман абад,
Кўнглимда йўқ ўзга чорраҳа.
Менга фақат битта сўзни айт,
Шунда кўнглим топади роҳат.

Сени куттум, қалаби қайтарсан —
Ёстигимга тушган каби нур.
“Келдим” дея қачон айтурсан,
Васл онига айланур узр.

Сени куттум тингунча қўзим,
Иродами синдиримас сабр.
Муҳаббатим жонимга тўзим,
Бўлса ҳамки фироқини жабири...

ЁМФИРКИ КУН

Ҳазилингни менга қилмагил, ёмфир,
Юрагим тоmidан ўтмоқда чакка.
Денгиз тоши каби ҳар томчинг оғир,
Елками савалар, тегар юракка.

Бошимга кўнгандай қоп-қора булут,
Асабий денгиздай қаҳрим уйғотма.
Ҳаёи тўзонда йўқолган, унут
Ўтмиш заҳматларини ёдимга отма.

Ўзбек қизларининг юзидай гулгун
Очил, гулчехрамда уйнатгин офтоб,
Дилнимни ражжатмоқ осондир бугун,
Аммо кулдирмоқнинг йўлини ҳам топ!

ЖУРНАЛЛАРНИ ВАРАҚЛАГАНДА...

“Жаҳон адабиёти”нинг биринчи кетини уч сонни муштарийлар қўлига тегди. Уларда ўқувчилар дунё халқлари адабиётининг турли жанрларига га мансуб бир қанча асарлари билан танишишга муяссар бўлишди.

“Жаҳон адабиёти”нинг биринчи кетини уч сонни муштарийлар қўлига тегди. Уларда ўқувчилар дунё халқлари адабиётининг турли жанрларига га мансуб бир қанча асарлари билан танишишга муяссар бўлишди.

Абдурахмоновнинг “Бўсага” романи (Мансур Тенгашев таржимаси) билан танишадилар. “Шеъринг минг тақдирлари” руқнида эса ХХ аср француз адабиётининг ёрқин намоёниси Аллен Боске шеърини таълиқ қилди. Форсчадан Эргаш Очил таржимасидаги Яқуб Тоҳир турткилари ҳам шу руқни остида берилган. Журналининг мазкур сонларида “Нобел маърузалари”, “Мозилдан салолар”, “Фалсафа. Малабият. Санъат”, “Адабий танқид” ҳамда “Саргузашт. Детектив. Фантастика” руқларида ҳам катта қизиқиш билан ўқилган талаягина материаллар босилган.

Журналининг апрел ойи сонидан таниқил олим Иброҳим Гафуровнинг “Гафурона тарона” номи эссеси айна кунларда таваллудининг юз йилгига нишонланган атоқли шоиримиз Гафур Гулом ижодиётига бағишланган. Бу мавзунинг мингтақдирли давомини “Жаҳон адабиёти”нинг май ойи сонида кузатиш. Журналининг бу сонида шоир ижодиини ёритишга анча кенг ўрин берилган. Умумий “Мангунлик даҳло” руқнида дастлаб сиз Гафур Гуломнинг машҳур шеърлари, “Менинг ўригинга болам”, “Жалолддин”, “Хамиди эслаб”, “Жалолддин” драматизацияси ҳамда “Мақолаларнинг тақдир мутолаа қиласиз. “Гафур Гулом замонадошлари назарида” сарлавҳаси остида атоқли адиб ва шоирларимиздан Мақоуд Шайхзодадиннинг “Гафурга хат” шеъри, Абдулла Қаҳҳорнинг “Севилик шоиримиз”, Миртемирнинг “Ўгнафас” мақолаларини, шунингдек, таниқил адиб, адабиётшунос ва таржимонлардан Саид Аҳмад,

Ўткир Хошимов, Умарали Норматов, Раҳматилла Иноғомов, Амир Фаизуллоларнинг Гафур Гулом ҳақида хотиралари, шоир ижодида доир мулоҳазалари билан танишасиз. Бу туркум қардош халқлар адабиётлари машҳур намоёндаларининг сеvimли адибимиз ҳақидаги дил сўзлари билан аяқланади. Оташнафас шоир ижодига бағишлаб журналда берилган бу материаллар журналистларнинг унинг ҳаёти ва ижоди ҳақида кенг тасаввур пайдо қилиши шубҳасиз.

Шу билан бирга журналининг шу йилги бешинчи сонида олдинги сонлардан бошлаб эълон қилинган С.М.Голшин, У.Абдурахмонов асарларининг давоми, Жуманиёз Жабборов таржимасида Махтумқули шеърлари ва яна турли мавзулардаги асарлар, мақолалар эълон қилинган.

ҲАЁТИЙ ҲИКОЯТЛАР

СИЙМО

Институтнинг биринчи курсини “аъло” баҳоларга тутатганим. Андижонлик Пулат ака Абдуллаев “ювамир”, деб кисталанг қилди. Оқшомга яқин хозирги Миллий йўл борнида, кўнглим ўнг томонида ойнаванд охишна бўлиб эди. Уша охишнага кирдик. Егач боқчадаги музнинг ичига пивони солиб қўйиб сотишадган экан. Утириб олиб, бир неча шишасини бўшатдик. Бир вақт қарасак, яхта пиво икковимизни ҳам “кесиб”, гаранг қилибди. Сотувчи билан ҳисоб-китобни тўрилади, бир-биримизга суниб, кўл атрофини айлиниб, биллиархоналарни ёнлаб, чап томондаги эшикдан чиқиб кетаётсам, дарвозахона ёнидаги милиция идорасидан бир катта лейтенант саркар чиқиб ушлаб олди ва “Нега маст-аласт юрибсанлар”, деб судраб милицияхонага олиб кириб, курсига ўтказиб қўйди. Турда савлат тўкиб ўтирган бошқа зобит ҳақоратомуз гаплар билан исм-фамилиямизни сўраб ёза бошлади. Бир вақт қарасам, бурчада бора қошларини осилтириб Тилиб Йўлдош ўтирибди.

газетада танқидим, журналда тақризим чикди, ўқидингизми? — деб қўқисдан сўраб қолди. — Йўқ, кўрмабман, — дедим-да, яна кўшиб қўйдим: — Дўстим, “Инсон қалбига озор етатидан бўлса, ҳақ сўзни, рост гапни айтмаслик ҳам савобдир”, деган ҳадисга нега амал қилмайсиз? — Кечирасиз, мен хали бу ҳадисни ўқимаган эканман, — деди-да, навбатдаги бекатда тушиб қолди у.

УКАМНИНГ ФАЛСАФАСИ

Ҳар йили меҳнат таътили бошланди дегунча тугилиб ўсган юртим Косонсойга йўл оламан. Тўғри ўғлимнигага тушсам-да, мени катта қилган тоғамнинг ўғиллари — укаларимни кўриб ўтаман. Утган йили ҳам тумандаги Жар қишлоғида фермерлик қиладиган Раҳимжон укамни кўргани бордим. Жиянлар неваралар бир доман. Ховуз лабадаги тол соясига дастурхон солишди. Даланинг сўт-қатигио қовун-тарвузи сероб, келин овқатга уннаб кетди. Раҳимжон эса, неваралари билан ўралашиб юрди.

БОЛАЛИГИНИ ТОРТИБ ОЛМОҚЧИМИСИЗ?

Кунлардан бир кунни трамвайда кетаётсам харбий либосдаги барваста одам! — Ассалому алайкум, устоз! Яхшимисиз? Соғлиқларингиз дурустми? — деб сўраб қолди.

ҲАР ҚИМ ЭККАНИНИ УРАДИ

Кўчамиздаги бир “нимча бой” зийфат берди. Қуоқ маишатдан сўнг, дўстлар орасида “гап” қолди. Олти киши даҳанаки жанг қилиб, торқучага чиқиди. Охири иш ёқалашига борди. Бешовлон бир ошоналарини дўстлаб чалпақ қилишди. Қўни-қўшилар зуравонларни бир амаллаб уй-уйига қараб сўрашди. Улардан бири кун билан қўлдан чиқди-ю халиги ётган дўстининг бошига икки-уч тепиб, орқасига қайтди. Қисматни қарангки, шу воқеадан икки кун ўтган, Қорусда ана шу бошга тепган одамнинг қок қаласидан трамвай босиб кетибди. Бу дунёда “Ҳар қим экканини ўради”, деганлари шу бўлса керак.

МЕН ХАЛИ ЎҚИМАГАНМАН

Кўлга тушган ҳар бир китобга таниқил кўз билан қараб, зўкқолик билан ўқиб, пашшадан фил эслаб, тақриз ёзиб юрадиган фаол мунаққид дўстим трамвайда кўраб қолиб, салом-аҳлидан сўнг: — Сиз муҳаррирлик қилган китоб ҳақида

дин деган ўқувчи бор эди. Бирон-бир дарсда мен ўқирмас, доим бир ишқал чикариб юрар, айна дарс қизигида бирон-бир қизини чикиратар ёки жигига тегарди. Унинг дастидан бир ой давомида бирон марта боҳоловат машғулот ўтолмадим. Навбатдаги дарсини бузганида чидай олмай парта оралаб бориб, кўлимдаги кўрсаткич қалтаги билан гарданига туширдим. Қий-чув бошланди. Бўйни кўкариб, қизариб, чикирган ҳолда синфдан чиқиб кетди. Танаффусга кўнгирик чалинди. Йўлакка чиқсам ҳалиги ўқувчининг акасио ота-онаси келган. Мени ёб қўйгудек. Ҳаким ака жуда забардаст раҳбар эди, ҳаммасини тинчитди. Охири хонага чақириб: — Нега урдингиз? — деб сўради. — Узи жуда шўх, дарсда ҳечам жим ўтирмайди, — деб жавоб бердим ўпкам тўлиб. — Нега жим ўтирсиз? У бола-ку? Нима, сиз унинг болалигини тортиб олмоқчимисиз? У ўтупол қилади, шўхлик қилади. Сизнинг вазифангиз уни ўзингизга ром қилиб, тинчитиб дарс ўтиш. Агар шуни удрдай олмасангиз, бу касбдан воз кечиб қарак. — гапни чўрт кесди устоз. Трамвайда салом берган майор ана шу Фатхиддин эди.

ЗАРАРКУНАНДА

Бир кўшмин бор, “чўчқанинг ёғи қўшилган” деб қолбаса ёмайди, ичкиликнинг кўчасидан ўтмайди. Ён торқучадаги маҳалладошимиз тўй қилиб, ҳаммамни айтди. Мен ҳам бордим. Дастурхонда одамнинг жонидан бошқа ҳамма нарса бор. Бир вақт қарасам, халиги оғизга “пиво ҳам олмайдингиз” дўстим пиёла-ни тўлдириб-тўлдириб ароқни симирибди, “сервилат” қолбасини тушириб ўтирибди. — Аҳмаджон! Хайрият, сиз ҳам қиттак-қиттак оладиган бўлиб қолибсиз, — дедим. — Оллоҳ гўримниям бу аблаҳ билан қўшни қилмасин-у, лекин айтгандан сўнг чикмас бўлмайди. Келгандан кейин бирон-бир зарар етказиб кетишим керак-да, — деди-ю бир қалам қолбасини оғизга солди. Газада ҳар қандай шароитда ҳам зараркуналдигини қилмай қўймайди, деганлари рост экан.

ДОМНИЙ ХАЙРОХ

Кўчамиздаги бир “нимча бой” зийфат берди. Қуоқ маишатдан сўнг, дўстлар орасида “гап” қолди. Олти киши даҳанаки жанг қилиб, торқучага чиқиди. Охири иш ёқалашига борди. Бешовлон бир ошоналарини дўстлаб чалпақ қилишди. Қўни-қўшилар зуравонларни бир амаллаб уй-уйига қараб сўрашди. Улардан бири кун билан қўлдан чиқди-ю халиги ётган дўстининг бошига икки-уч тепиб, орқасига қайтди. Қисматни қарангки, шу воқеадан икки кун ўтган, Қорусда ана шу бошга тепган одамнинг қок қаласидан трамвай босиб кетибди. Бу дунёда “Ҳар қим экканини ўради”, деганлари шу бўлса керак.

ХАМИДЖОН ХОМИДИЙ

Умрни оқар дарёга қиёс қилдилар. Зотан, бу ўхатиш ўзига хос рамзий маънога эга. Қалам ахли эса ўткини умрга ўзларига хос йўсинда ёндошади:

Поезд жўнар пойтахтта
Йўрға отдек пилдираб.
Ўтиб кетди орадан,
Ўттиз йил ҳам пилдираб...

Пойтахтга биринчи марта йўли тушган тўпори қишлоқ йигитининг

қилишни топширганди. Бирок айримларга ўхшаб “борига барака” қилиб ўтирмади, мулойимлик билан қўлини кўксига қўйиб, кўнглига Болтиқбўйи шоирларининг шеърятини яқинлигини айтиб, узр сўради...

Бас изингга, қарамагин, бас,
Жазм элдингиз, тушавер йўлга.
Кетмон ёки қилинчи эмас,
Авалло ол ўзингни қўлга...

ЁДНОМА

нинг яқинда “Маънавият” нашриёти томонидан чоп этилган “Сайланма”-сига кирган шеърларининг асосий қисмини қишқик қилиб қўйилган қишлоқнинг соғинчи билан боғлиқ бири-бирдан сара манзумалардир:

УЗУН ЭМАС УМР ЙЎЛЛАРИ

Даврон РАЖАБОВ

Узининг йўл-йўриғига, мустақил фикрига эга бўлган Чорини Ҳамза Имонбердиевнинг “Лофчилар-алдоқчилар” китобини таҳрир қилаётган пайтда ҳам кузатиб, ўринли мулоҳазаларини эшитиб, у болаларимиздан бири Чори Авазининг барча китобларини жамлаб, кўркам муқовада босиб чиқаргани, мазкур тўпламини у билан ёнма-ён ишлаган истеъдодли ёзувчи Шойми Бўтаев босмага тайёрлагани ва таниқли шоир Усмоном Қўчқор тўпламини муҳаррирлик қилгани савоб иш бўлибди.

Талабчан шеърят мухлисларининг китоб жавони ўзига хос дилгир шоир Чори Авазининг “Сайланма”-си билан бойигани мулокам бўлсин.

Ёмғир бўлсам, бағрларининг,
Барин бир-бир ювардим.
Ҳам Ер, ҳам Осмондаги,
Ғарл-ғуборини қувардим.
Истеъдодли шоир Чори Аваз-

Онам турса алқаб, ҳар туннинг
Этагини кўзга суртади.
Сўнг меҳрибон нигоҳи билан
Дугонаси — тонгни туртади...

Китобларига абадийлик умрини бахш этишга улгурган талант-ли ижодкор укамизнинг ҳаётлик чоғида “Тортилган камон”, “Уйғонидан ўзга толе излама” ҳамда “Куз эртаси” номли китоблари нашр этилган. Эндиликда, “Маънавият”чилар эрта учган юлдузларимиздан бири Чори Авазининг барча китобларини жамлаб, кўркам муқовада босиб чиқаргани, мазкур тўпламини у билан ёнма-ён ишлаган истеъдодли ёзувчи Шойми Бўтаев босмага тайёрлагани ва таниқли шоир Усмоном Қўчқор тўпламини муҳаррирлик қилгани савоб иш бўлибди.

Анвар ОБИДЖОН,
Турсунбой АДАШБОВЕВ

ФИКР ҚАЙТИБ КИРДИ КЎЗЛАРГА

Даврон РАЖАБОВ

Саккиз марта такроқлайман
Бир сўзни
Бироқ талаффуз қилаётган
сўзларимни
Бирон кўриб тургандай гўё
Бепарво тутсам ҳам ўзимни
Бироқ учиб келаверар бу сўз
Бирон қўшга ўхшамайди у
Ва на бирор дарахт ё гулга
Аммо менга тирмашаверар
Бепарво тутсам ҳам ўзимни
Ёрдам беринг десам қулгуй
Қотиб-қотиб қуларлар қочсам
Ақлдан озсам майлими?!
Такроқлагим келаверар ўша сўзларини

Сен ҳақда гапирини
нақадар мушкул
тасаввур эт
ярми тушиб
йўқолган рангини
оҳангга соломқчи
бўлган шўрликни

Оғам Ражаббой хотириасица

Гўжимланган қоғоз
аслига қайтди
Хатдаги ёзув ҳам
қайтди қаламга
Енаётган сурат чикди
оловдан
Олов гўртутга айланди.
Фикр қайтиб кирди кўзларга
Ҳеч нима
Ҳеч нима
Содир бўлмади.

Мен дафъатан ишонч ва мардлик
ҳақида ўйлаб қолдим...
Афсуски фикрнинг тасвири йўқ-да?!

Икки кўзим бир жуфт кўзёшидир
Дард дегани эса янамоқ
Бошқа нараса қўмас демак дил
Шуниг учун томмас қўшқор

Баҳорини кут
енгилма бўшлиқдан
Қоч улдан қоч
Баҳорини кут
Баҳорда гулларга эгиллигининг
Баҳор ўтгандан сўнг
Эслаб юр —
Қишларда
Эсла қуларда
Соғингни гулларга эгиллигининг
Енгилма бўшлиқдан

АРАҒА

БАҲОР
шаҳарга
трамвай билан кириб келади.
Бошлангич бекат томондан,
Трамвай овози таратган,
садодан дарахтлар гуллайди.

Тўғрак йўлларда айланиб,
Наҳотки трамвай қўшқамни уйотса!

Кўчудан рангдор зирх учиб борар...
Қаранглар Баҳорнинг элчиси,
Шаҳарлик боланинг фаслини!

Расмлар муаллифники.

ТАҚДИР ЙЎЛЛАРИДА

Буюк шахслар амалга оширган улут ишлар билан бирга уларнинг қандай яшагани, ҳис-туйғулари, фазилатлари ҳам ўқувчиларни қизиқтиради.

ДОМНИЙ ХАЙРОХ

Буюк шахслар амалга оширган улут ишлар билан бирга уларнинг қандай яшагани, ҳис-туйғулари, фазилатлари ҳам ўқувчиларни қизиқтиради.

ТАҚДИР ЙЎЛЛАРИДА

Буюк шахслар амалга оширган улут ишлар билан бирга уларнинг қандай яшагани, ҳис-туйғулари, фазилатлари ҳам ўқувчиларни қизиқтиради.

ДОМНИЙ ХАЙРОХ

Буюк шахслар амалга оширган улут ишлар билан бирга уларнинг қандай яшагани, ҳис-туйғулари, фазилатлари ҳам ўқувчиларни қизиқтиради.

ТАҚДИР ЙЎЛЛАРИДА

Буюк шахслар амалга оширган улут ишлар билан бирга уларнинг қандай яшагани, ҳис-туйғулари, фазилатлари ҳам ўқувчиларни қизиқтиради.

ДОМНИЙ ХАЙРОХ

Буюк шахслар амалга оширган улут ишлар билан бирга уларнинг қандай яшагани, ҳис-туйғулари, фазилатлари ҳам ўқувчиларни қизиқтиради.

ТАҚДИР ЙЎЛЛАРИДА

Буюк шахслар амалга оширган улут ишлар билан бирга уларнинг қандай яшагани, ҳис-туйғулари, фазилатлари ҳам ўқувчиларни қизиқтиради.

ТАҚДИР ЙЎЛЛАРИДА

Буюк шахслар амалга оширган улут ишлар билан бирга уларнинг қандай яшагани, ҳис-туйғулари, фазилатлари ҳам ўқувчиларни қизиқтиради.

ТАҚДИР ЙЎЛЛАРИДА

Буюк шахслар амалга оширган улут ишлар билан бирга уларнинг қандай яшагани, ҳис-туйғулари, фазилатлари ҳам ўқувчиларни қизиқтиради.

БАБОР ҲИДОЯТОВ ОДАМЛАРНИ АКАДЕМИК...

Бир вақтлар Марғилоннинг марказий дехқон бозори биҳирида дехқонлар мириқиб дам оладиган машҳур чойхона бўлган экан. Бу ердан ҳофизлар, аскиячлар, қизқичларнинг пойи узилмас, улар басма-басига ўзи санъатларини намойиш қилар ва шу боис ҳам "Дехқон чойхонаси" доимо одамлар билан тирбанд бўлар экан.

Юсуфжон қизқичнинг ўғли Зайнобиддин қизик академик шоиримиз Фафур Фулом билан боғлиқ бир воқеани эслаш билан эслаб юрарди, — деб ҳикоя қилди фарғоналик санъатшунос олим, ўзбекистон халқ артисти Султонали Маннопов. — Қунарларнинг бирини Марғилонга ташриф буюрган мўътабар шоирни Юсуфжон қизик ана шу чойхонага олиб боришти. Лекин "Таниган Узи таниб олар, таниманганлар жим ўтиришгани маъқул. Бўлмаса, ҳаммаёққа одам тўлиб кетиб, меҳмонни толқитириб қўйишди", деган фикрда Фафур Фуломни бошлаб келганлигини одамларга илҳами бориша сездирамти. Машҳур ҳофизлар Ҳўрачон Султонов билан Маммурижон Узоқовлар ҳам шу ерда эканлар, ўтириш қизигандан қизипти. Мумтоз куй-қўшиқлар, аскиячилик, қизқичликлар, дегандек...

сўзини "таъма" деб айтиш лозимдир!.. Шунда чойхона сўрасида ўтиришган кексалар орасида Махсум почча деган тўксон ёшлардаги дошинамд отахон "нотаниш меҳмон"нинг беозор бу танбехига жавобан зарда билан гап қўштипти: — Хов бола, ҳофизларни чалғитма! Фазлий Намангоний ҳақ. Дехқонча қилиб айтганда, "Фалакнинг бедодлигини кўргилким, лоқинлар олдиға устухон ташлаб, чивинларга тириш таомларни раво этди" дедмоқчи. "Шўма" сўзи "таом" маъносини билдиради, тушундингми?

Фафур ака қутилмаган бу холдан ҳайратланиб, Махсум поччага эслаб билан жимлайганча "узр" маъносиде кулук қилиб кўрди. Кейин ёнида ўлтирган Юсуфжон қизикдан охиштагина "Бу отахон ким бўлади?" деб сўрайди. Шунда Юсуфжон қизик унга томон энгашиб, кулимсирган холда: "Махсум почча... сендан олдинги академик!" дея жавоб қилган экан.

Яна бир қизиги шундаки, Фафур ака Марғилондан Тошкентга қайтиб кетгач, оран бир ҳафта ўтар-ўтмай, ундан Махсум почча номларига: "Забардаст академик Махсум почча! Камина Фазлийнинг ўшал ғазалини топиб ўқидим. Сиз ҳақ экансиз. Узр", деган мазмунда хат ҳам келган дейишди.

"Хов, бола!" дея танбех берган ўша одам буюк Фафур Фулом бўлиб қиккандан хижолатга тушиб, шундай катта шоирнинг бу қадар оддий ва камтарлигидан ҳаяжонланган Махсум почча эса ўз ўрнида шундай иш тутди. Уйдигиларнинг "хай-хай"ига ва анча кескалгига қарамай, бир сават сархил Марғилон луччагидан олиб, Юсуфжон қизик ҳамроҳлигида Тошкент томон шошилч йўл оingan эканлар.

Баэм давомида жўровоз ҳофизлар Фазлий Намангоний ғазали билан айтиладиган бир қўшиқни ижро қилиб бўлганларига, Фафур ака марғилончасига мулоимлик билан сўз қотипти: — Хай-хай, қанчалар гўзал шевъ. Қанчалар кучли қўшиқ. Роса мазза қилдик, минг раҳмат. Фақат... ашуланинг ўртасидеги бир байтни эслайлик:

Фалак қажравлиғидин шиквалар қилсам
тонг эрмаским,
Хумоға устухон ташлаб, чивинга
тўйма қанд этди.
Менимча, иккинчи сатрдаги "тўйма"

Фарғона.

Салих КАХХОР

20.35 «Гадалупе».

21.20 «Мор қўзда». Паркентда.
21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.40 ТВ-анонс.
22.45 «Ҳай сенвалар».

22.45 «Ҳай сенвалар».

23.15 «Янги алода» студияси: Қатта танлафуус, Уй вазиаси, Мультифилм.
10.55 «Давр»-интервью.
11.15 Жаҳон жўрғофиниси.
12.05 «Мўқдор бўйлаб».

12.25 Болалар экрани: «Дубрава».

13.40 «Ҳай сенвалар» маърифат дастури.
14.30 «Рей Браздери театри».

14.55 ТВ-анонс.
15.00 «Давр» ҳафта ичида.
15.30 Спорт ҳафтаномаси.
15.45 «Ишдаги ишк».

16.30 Кўрсатувлар тартиби.
16.35 «Вести».

17.10 Кўрсатувлар дастури.
17.15 «Янги алода» телемагистраль.

17.20 «Оламга саломат».

17.40 Муслик танлафуус.
17.55 ТВ маркет.
18.10 «Репортаж».

18.20 Мумтоз навалар.
18.40 «Мўқдор».

19.00 «Бир ҳижоат қилди».

19.25, 19.55, 20.25, 21.00 3ЭШОНЛАР.

19.30 «Ахборот» (рус тилида).
20.00 Оқшом артаклари.
20.15 Биржа ва банк хабарлари.

20.30 «Ахборот».

21.05 2003 йил — Обод маҳалла йили. «Қўнчиқ каторида».

21.25 ТВ клип.
21.35 «Ўзбекистон» канали.

20.35 «Гадалупе».

21.20 «Мор қўзда».

21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.40 ТВ-анонс.
22.45 «Ҳай сенвалар».

22.45 «Ҳай сенвалар».

23.15 «Янги алода» студияси: Қатта танлафуус, Уй вазиаси, Мультифилм.
10.55 «Давр»-интервью.
11.15 Жаҳон жўрғофиниси.
12.05 «Мўқдор бўйлаб».

12.25 Болалар экрани: «Дубрава».

13.40 «Ҳай сенвалар» маърифат дастури.
14.30 «Рей Браздери театри».

14.55 ТВ-анонс.
15.00 «Давр» ҳафта ичида.
15.30 Спорт ҳафтаномаси.
15.45 «Ишдаги ишк».

16.30 Кўрсатувлар тартиби.
16.35 «Вести».

17.10 Кўрсатувлар дастури.
17.15 «Янги алода» телемагистраль.

17.20 «Оламга саломат».

17.40 Муслик танлафуус.
17.55 ТВ маркет.
18.10 «Репортаж».

18.20 Мумтоз навалар.
18.40 «Мўқдор».

19.00 «Бир ҳижоат қилди».

19.25, 19.55, 20.25, 21.00 3ЭШОНЛАР.

19.30 «Ахборот» (рус тилида).
20.00 Оқшом артаклари.
20.15 Биржа ва банк хабарлари.

20.30 «Ахборот».

21.05 2003 йил — Обод маҳалла йили. «Қўнчиқ каторида».

21.25 ТВ клип.
21.35 «Ўзбекистон» канали.

20.35 «Гадалупе».

21.20 «Мор қўзда».

21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.40 ТВ-анонс.
22.45 «Ҳай сенвалар».

22.45 «Ҳай сенвалар».

23.15 «Янги алода» студияси: Қатта танлафуус, Уй вазиаси, Мультифилм.
10.55 «Давр»-интервью.
11.15 Жаҳон жўрғофиниси.
12.05 «Мўқдор бўйлаб».

12.25 Болалар экрани: «Дубрава».

13.40 «Ҳай сенвалар» маърифат дастури.
14.30 «Рей Браздери театри».

14.55 ТВ-анонс.
15.00 «Давр» ҳафта ичида.
15.30 Спорт ҳафтаномаси.
15.45 «Ишдаги ишк».

16.30 Кўрсатувлар тартиби.
16.35 «Вести».

17.10 Кўрсатувлар дастури.
17.15 «Янги алода» телемагистраль.

17.20 «Оламга саломат».

17.40 Муслик танлафуус.
17.55 ТВ маркет.
18.10 «Репортаж».

18.20 Мумтоз навалар.
18.40 «Мўқдор».

19.00 «Бир ҳижоат қилди».

19.25, 19.55, 20.25, 21.00 3ЭШОНЛАР.

19.30 «Ахборот» (рус тилида).
20.00 Оқшом артаклари.
20.15 Биржа ва банк хабарлари.

20.30 «Ахборот».

21.05 2003 йил — Обод маҳалла йили. «Қўнчиқ каторида».

21.25 ТВ клип.
21.35 «Ўзбекистон» канали.

20.35 «Гадалупе».

21.20 «Мор қўзда».

21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.40 ТВ-анонс.
22.45 «Ҳай сенвалар».

22.45 «Ҳай сенвалар».

23.15 «Янги алода» студияси: Қатта танлафуус, Уй вазиаси, Мультифилм.
10.55 «Давр»-интервью.
11.15 Жаҳон жўрғофиниси.
12.05 «Мўқдор бўйлаб».

12.25 Болалар экрани: «Дубрава».

13.40 «Ҳай сенвалар» маърифат дастури.
14.30 «Рей Браздери театри».

14.55 ТВ-анонс.
15.00 «Давр» ҳафта ичида.
15.30 Спорт ҳафтаномаси.
15.45 «Ишдаги ишк».

16.30 Кўрсатувлар тартиби.
16.35 «Вести».

17.10 Кўрсатувлар дастури.
17.15 «Янги алода» телемагистраль.

17.20 «Оламга саломат».

17.40 Муслик танлафуус.
17.55 ТВ маркет.
18.10 «Репортаж».

18.20 Мумтоз навалар.
18.40 «Мўқдор».

19.00 «Бир ҳижоат қилди».

19.25, 19.55, 20.25, 21.00 3ЭШОНЛАР.

19.30 «Ахборот» (рус тилида).
20.00 Оқшом артаклари.
20.15 Биржа ва банк хабарлари.

20.30 «Ахборот».

21.05 2003 йил — Обод маҳалла йили. «Қўнчиқ каторида».

21.25 ТВ клип.
21.35 «Ўзбекистон» канали.

20.35 «Гадалупе».

21.20 «Мор қўзда».

21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.40 ТВ-анонс.
22.45 «Ҳай сенвалар».

22.45 «Ҳай сенвалар».

23.15 «Янги алода» студияси: Қатта танлафуус, Уй вазиаси, Мультифилм.
10.55 «Давр»-интервью.
11.15 Жаҳон жўрғофиниси.
12.05 «Мўқдор бўйлаб».

12.25 Болалар экрани: «Дубрава».

13.40 «Ҳай сенвалар» маърифат дастури.
14.30 «Рей Браздери театри».

14.55 ТВ-анонс.
15.00 «Давр» ҳафта ичида.
15.30 Спорт ҳафтаномаси.
15.45 «Ишдаги ишк».

16.30 Кўрсатувлар тартиби.
16.35 «Вести».

17.10 Кўрсатувлар дастури.
17.15 «Янги алода» телемагистраль.

17.20 «Оламга саломат».

17.40 Муслик танлафуус.
17.55 ТВ маркет.
18.10 «Репортаж».

18.20 Мумтоз навалар.
18.40 «Мўқдор».

19.00 «Бир ҳижоат қилди».

19.25, 19.55, 20.25, 21.00 3ЭШОНЛАР.

19.30 «Ахборот» (рус тилида).
20.00 Оқшом артаклари.
20.15 Биржа ва банк хабарлари.

20.30 «Ахборот».

21.05 2003 йил — Обод маҳалла йили. «Қўнчиқ каторида».

21.25 ТВ клип.
21.35 «Ўзбекистон» канали.

20.35 «Гадалупе».

21.20 «Мор қўзда».

21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.40 ТВ-анонс.
22.45 «Ҳай сенвалар».

22.45 «Ҳай сенвалар».

23.15 «Янги алода» студияси: Қатта танлафуус, Уй вазиаси, Мультифилм.
10.55 «Давр»-интервью.
11.15 Жаҳон жўрғофиниси.
12.05 «Мўқдор бўйлаб».

12.25 Болалар экрани: «Дубрава».

13.40 «Ҳай сенвалар» маърифат дастури.
14.30 «Рей Браздери театри».

14.55 ТВ-анонс.
15.00 «Давр» ҳафта ичида.
15.30 Спорт ҳафтаномаси.
15.45 «Ишдаги ишк».

16.30 Кўрсатувлар тартиби.
16.35 «Вести».

17.10 Кўрсатувлар дастури.
17.15 «Янги алода» телемагистраль.

17.20 «Оламга саломат».

17.40 Муслик танлафуус.
17.55 ТВ маркет.
18.10 «Репортаж».

18.20 Мумтоз навалар.
18.40 «Мўқдор».

19.00 «Бир ҳижоат қилди».

19.25, 19.55, 20.25, 21.00 3ЭШОНЛАР.

19.30 «Ахборот» (рус тилида).
20.00 Оқшом артаклари.
20.15 Биржа ва банк хабарлари.

20.30 «Ахборот».

21.05 2003 йил — Обод маҳалла йили. «Қўнчиқ каторида».

21.25 ТВ клип.
21.35 «Ўзбекистон» канали.

20.35 «Гадалупе».

21.20 «Мор қўзда».

21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.40 ТВ-анонс.
22.45 «Ҳай сенвалар».

22.45 «Ҳай сенвалар».

23.15 «Янги алода» студияси: Қатта танлафуус, Уй вазиаси, Мультифилм.
10.55 «Давр»-интервью.
11.15 Жаҳон жўрғофиниси.
12.05 «Мўқдор бўйлаб».

12.25 Болалар экрани: «Дубрава».

13.40 «Ҳай сенвалар» маърифат дастури.
14.30 «Рей Браздери театри».

14.55 ТВ-анонс.
15.00 «Давр» ҳафта ичида.
15.30 Спорт ҳафтаномаси.
15.45 «Ишдаги ишк».

16.30 Кўрсатувлар тартиби.
16.35 «Вести».

17.10 Кўрсатувлар дастури.
17.15 «Янги алода» телемагистраль.

17.20 «Оламга саломат».

17.40 Муслик танлафуус.
17.55 ТВ маркет.
18.10 «Репортаж».

18.20 Мумтоз навалар.
18.40 «Мўқдор».

19.00 «Бир ҳижоат қилди».

19.25, 19.55, 20.25, 21.00 3ЭШОНЛАР.

19.30 «Ахборот» (рус тилида).
20.00 Оқшом артаклари.
20.15 Биржа ва банк хабарлари.

20.30 «Ахборот».

21.05 2003 йил — Обод маҳалла йили. «Қўнчиқ каторида».

21.25 ТВ клип.
21.35 «Ўзбекистон» канали.

20.35 «Гадалупе».

21.20 «Мор қўзда».

21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.40 ТВ-анонс.
22.45 «Ҳай сенвалар».

22.45 «Ҳай сенвалар».

23.15 «Янги алода» студияси: Қатта танлафуус, Уй вазиаси, Мультифилм.
10.55 «Давр»-интервью.
11.15 Жаҳон жўрғофиниси.
12.05 «Мўқдор бўйлаб».

12.25 Болалар экрани: «Дубрава».

13.40 «Ҳай сенвалар» маърифат дастури.
14.30 «Рей Браздери театри».

14.55 ТВ-анонс.
15.00 «Давр» ҳафта ичида.
15.30 Спорт ҳафтаномаси.
15.45 «Ишдаги ишк».

16.30 Кўрсатувлар тартиби.
16.35 «Вести».

17.10 Кўрсатувлар дастури.
17.15 «Янги алода» телемагистраль.

17.20 «Оламга саломат».

17.40 Муслик танлафуус.
17.55 ТВ маркет.
18.10 «Репортаж».

18.20 Мумтоз навалар.
18.40 «Мўқдор».

19.00 «Бир ҳижоат қилди».

19.25, 19.55, 20.25, 21.00 3ЭШОНЛАР.

19.30 «Ахборот» (рус тилида).
20.00 Оқшом артаклари.
20.15 Биржа ва банк хабарлари.

20.30 «Ахборот».

21.05 2003 йил — Обод маҳалла йили. «Қўнчиқ каторида».

21.25 ТВ клип.
21.35 «Ўзбекистон» канали.

20.35 «Гадалупе».

21.20 «Мор қўзда».

21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.40 ТВ-анонс.
22.45 «Ҳай сенвалар».

22.45 «Ҳай сенвалар».

23.15 «Янги алода» студияси: Қатта танлафуус, Уй вазиаси, Мультифил

